

Є. В. Сердюк, кандидат юридичних наук,
доцент кафедри галузевого права та загальноправових дисциплін
Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»
ORCID ID: 0000-0002-5467-7207

О. С. Яра, доктор юридичних наук, професор,
декан юридичного факультету,
професор кафедри адміністративного та фінансового права
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
ORCID ID: 0000-0002-7245-9158

ЗАВДАННЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ТЕЛЕБАЧЕННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У статті розкриті основні завдання публічного адміністрування телебачення в умовах воєнного стану в Україні. Доведено, що вони є складовими повноважень спеціальних адміністративних органів, в першу чергу Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення та суб'єктів громадянського суспільства, наданих їм діючим законодавством. Адміністративні органи засобами переконання та адміністративного примусу (санкцій) здійснюють позитивний і негативний вплив на телемовників з метою забезпечення заходів національної безпеки в умовах відбиття Українським суспільством повномасштабного російського терористичного вторгнення. Доведено, що Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення та інші адміністративні органи зобов'язані: Засобами переконання здійснювати стимулювати проведення телемовниками такої редакційної політики, яка б консолідувала Український народ на відбиття російсько-терористичної агресії, возвеличувала подвиги військовослужбовців Збройних сил України та інших силах безпеки і оборони. Стимулювала законодавчу та виконавчу гілки влади та громадянське суспільство на підтримання та захист родичів загиблих героїв, інвалідів та учасників війни. Засобами переконання та адміністративного примусу (санкцій) забезпечувала захищеність інформаційного простору від російської пропаганди, ідеології руського миру, як одного з головних складових національної безпеки країни в умовах тривалої російсько-української війни. Здійснювала виявлення та протидію інформаційним загрозам та захист медіа простору від деструктивних впливів держави-агресора. Забезпечувати оптимальне співвідношення дотримання військової та державної таємниці та проблемі свободи слова. Розвивати позитивне висвітлення панування належної системи публічного адміністрування комплектування Збройних сил України та інших силах безпеки і оборони.

Ключові слова: громадянське суспільство, держава-агресор, забезпечення, медіа, національна безпека, публічне адміністрування, санкції, телебачення, телемовник.

Ye. V. Serdiuk, O. S. Yara. Tasks of public administration of television in ukraine under martial law

The article reveals the main tasks of public administration of television in the conditions of martial law in Ukraine. It has been proven that they are part of the powers of special administrative bodies, primarily the National Council of Ukraine on Television and Radio Broadcasting and subjects of civil society, granted to them by the current legislation. By means of persuasion and administrative coercion (sanctions), administrative bodies exercise positive and negative influence on broadcasters to ensure national security measures in the conditions of Ukrainian society's repulsion of a full-scale Russian terrorist invasion. It has been proven that the National Council of Ukraine on Television and Radio Broadcasting and other administrative bodies are obliged to: Use means of persuasion to stimulate the implementation of such an editorial policy by broadcasters that would consolidate the Ukrainian people to repel Russian-terrorist aggression, glorify the feats of servicemen of the Armed Forces of Ukraine and other forces security and defense. Stimulated the legislative and executive branches of government and civil society to support and protect the relatives of fallen heroes, disabled people, and war participants. By means of persuasion and administrative coercion (sanctions), it ensured the protection of the information space from Russian propaganda, the ideology of Russian peace, as one of the main components of the country's national security in the conditions of the long Russian-Ukrainian war. It identified and countered information threats and protected the media space from the destructive effects of the aggressor state. To ensure an optimal balance between the observance of military and state secrets and the issue of freedom of speech. Develop positive coverage of the rule of the proper system of public administration of the staffing of the Armed Forces of Ukraine and other security and defense forces.

Key words: aggressor state, broadcaster, civil society, media, National security, public administration, sanctions, software, TV.

Вступ. Після початку повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України українське суспільство постійно стежить за оновленням подій на фронті, офіційними заявами органів влади та повідомленнями про повітряну тривогу. Таке безперервне споживання інформації за останні три місяці для багатьох уже стало новою звичкою.

В умовах сьогодення телебачення залигається провідним засобом отримання інформації для громадян. За даними Київським міжнародного інституту соціології на замовлення Громадянської мережі ОПОРА. Для отримання інформації соцмережі використовують 76,6% українців, а телебачення 66,7%. [1]. Тим самим, в Україні, вже більше громадян для отримання інформації користуються соціальними мережами. І це є добре. Адже інформаційні канали надають більш різноманітну та менш редакційну інформацію, що сприяє критичному мисленню громадян. Одночасно значно більше половини громадян України продовжують отримувати інформацію з телебачення. Іншими словами значна частина громадян користуються, як соціальними мережами так й телебаченням.

Отже, ефективне публічне адміністрування телебачення в Україні в умовах воєнного стану, уведеного у зв'язку з повномасштабним російським терористичним вторгненням в Україну є провідним чинником забезпечення національної безпеки України та Перемоги зокрема в інформаційній війні та загалом російського агресора.

Огляд останніх досліджень. До проблеми публічного адміністрування телебачення в Україні в умовах воєнного стану звертали у тій чи іншій мірі свої наукові погляди вітчизняні вчені у галузі адміністративного права, а саме А. Берлач, А. Білякова, І. Бородин, О. Буханевич, В. Галунько, І. Глобенко, О. Ситников, С. Стеценко та ін.

Виклад основних положень. Згідно з словником української мови «телебачення» – це передавання зображень на відстань за допомогою засобів електро– або радіозв'язку[2]. Профільний Закон «Про медіа» доводить, що аудіовізуальне медіа – медіа-сервіс, основним призначенням якого або відокремленої частини якого є надання загальної аудиторії доступу до програм, що здійснюється з інформаційною, розважальною чи навчальною метою під редакційним контролем суб'єкта у сфері медіа за допомогою електронних комунікаційних мереж, зокрема шляхом телевізійного мовлення – лінійний аудіовізуальний медіа-сервіс. Під останнім розуміється діяльність із розповсюдження аудіовізуальних програм для одночасного масового приймання користувачами на основі розкладу програм, створеного телемовником [3].

В теорії адміністративного права до його основних завдань в умовах воєнного стану відносяться: згуртування Українського народу на відбиття російсько-терористичної агресії; публічного адміністрування протидії пропаганді «руського миру. Публічного адміністрування виявлення, фіксування злочинів російсько-терористичних військ та передання інформації правоохоронним України щодо колаборантів. Публічного адміністрування вшанування подвигів військовослужбовців Збройних сил України та інших силах безпеки і оборони; наукового узагальнення провідного місця інституту волонтерства в системі публічного адмініструванні; соціального та іншого захисту родичів загиблих героїв, інвалідів та учасників війни. Оптиміального співвідношення публічного адміністрування дотримання воєнної і державної таємниці та проблеми свободи слова, запобігання корупції. Дотримання прав та інтересів військовослужбовців Збройних сил та інших сил безпеки і оборони України. Ефективності та приведення до принципу верховенства права наявної системи публічного адміністрування комплектування Збройних сил України та інших силах безпеки і оборони; обгартування меж і доцільності «примусової» мобілізації, обмеження виїзду за кордон громадян України в період воєнного стану, забезпечення прав та інтересів тимчасово переміщених осіб [4]. На наш погляд, більшість з заявлених вище положень є такими, такими що прямо чи опосередковано стосується проблематики публічного адміністрування телебачення.

Українська влада намагається максимально задовольнити раптовий попит на інформацію і боротися з російськими дезінформаційними повідомленнями за допомогою кількох важливих ініціатив. Зокрема, саме до цього покликаний телемарафон “Єдині новини”, який транслюють більшість українських телеканалів та радіостанцій. Так само допомагають поширенню правдивої інформації й канали офіційних органів влади у Telegram, YouTube та на інших майданчиках, а також заклики до медіакомпаній блокувати російську пропаганду [1; 5].

В цілому медійне законодавство має своєю метою забезпечення реалізації права на свободу вираження поглядів, права на отримання різнобічної, достовірної та оперативної інформації, на забезпечення плюралізму думок і вільного поширення інформації, на захист національних інтересів України та прав користувачів медіа-сервісів, регулювання діяльності у сфері медіа відповідно до принципів прозорості, справедливості та неупередженості, стимулювання конкурентного середовища, рівноправності і незалежності медіа. Визначає правовий статус, порядок формування, діяльності та повноваження Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, яка є незалежним конституційним постійно діючим колегіальним державним органом, що здійснює державне регулювання, нагляд і контроль у сфері медіа: бере участь у розробці та реалізації державної політики у сфері медіа; розробляє та затверджує Стратегію діяльності Національної ради; розробляє та затверджує План реалізації Стратегії діяльності Національної ради, вносить до нього зміни; здійснює аналіз стану розвитку сфери медіа, проводить (замовляє) дослідження у сфері медіа; ухвалює рішення щодо необхідності створення каналів мовлення та багатоканальних електронних комунікаційних мереж; визначає порядок замовлення розрахунків щодо можливості та умов користування радіочастотним спектром для потреб мовлення; ухвалює рішення про зміну стандартів, за яких кількість

каналів мовлення; ухвалює рішення щодо віднесення медіа-сервісів до таких, що спрямовані на територію та аудиторію України; проводить дослідження питання дотримання вимог до структури власності суб'єктів у сфері медіа; ухвалює рішення про визнання структури власності суб'єктів у сфері медіа непрозорою [3].

Згідно з проектом стратегії діяльності Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення первинним її завданням в умовах воєнного стану обумовленого повномасштабним російським терористичним вторгненням в Україну, є захист інформаційного простору від впливу держави-агресора. Адже, захищеність інформаційного простору – одна з основних складових національної безпеки країни. Її ефективне забезпечення сприятиме консолідації суспільства. Інформаційна безпека країни залежить від відповідального ставлення медіа до виконання їх функцій, визначених законодавством. Діяльність регулятора покликана виявляти та протидіяти інформаційним загрозам; захищати медіапростір від деструктивних впливів держави-агресора. Для досягнення зазначеного Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення має здійснювати: моніторинг проявів наративів держави-агресора в ефірі українських медіа та медіа, що розповсюджуються на території України, проте належать до інших юрисдикцій; вживатиме заходів для припинення діяльності медіа, які поширюють програми (контент) держави-агресора; забезпечувати компетенції реалізацію державної санкційної політики шляхом реалізації заходів обмежувального характеру до юридичних і фізичних осіб; взаємодіяти з державними установами, правоохоронними органами, громадськими організаціями, юридичними та фізичними особами з метою ефективної протидії інформаційним впливам держави-агресора [6]¹

Висновки: Все вище наведене дає можливість сформулювати наступні узагальнення стосовно завдань публічного адміністрування телебачення в Україні в умовах воєнного стану:

– Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення зобов'язана засобами переконання здійснювати стимулювати проведення телемовниками такої редакційної політики, яка б консолідувала Український народ на відбиття російсько-терористичної агресії, возвеличувала подвиги військовослужбовців Збройних сил України та інших силах безпеки і оборони; стимулювала владу та громадянське суспільство на захист родичів загиблих героїв, інвалідів та учасників війни;

– засобами переконання та примусу (санкцій) забезпечувала захищеність інформаційного простору від російської пропаганди, ідеології руського миру, як одного з головних складових національної безпеки країни;

– здійснення виявлення та протидії інформаційним загрозам та захисту медіапростіру від деструктивних впливів держави-агресора;

– забезпечення оптимального співвідношення дотримання воєнної і державної таємниці та проблеми свободи слова;

– ефективності та приведення до принципу верховенства права наявної системи публічного адміністрування комплектування Збройних сил України та інших силах безпеки і оборони.

Отже, завданнями публічного адміністрування телебачення в Україні в умовах воєнного стану, як складових повноважень спеціальних адміністративних органів, в першу чергу Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення та суб'єктів громадянського суспільства, які засобами переконання та адміністративного примусу (санкцій) здійснюють позитивний і негативний вплив на телемовників з метою забезпечення заходів національної безпеки в умовах відбиття Українським суспільством повномасштабного російського терористичного вторгнення.

Список використаних джерел:

1. Медіаспоживання українців в умовах повномасштабної війни.. Опитування ОПОРИ. 2022. URL: https://www.oporaua.org/polit_ad/mediaspozhyvannia-ukrayintsiv-v-umovakh-povnomasshtabnoyi-viini-opituvannia-opori-24068

2. Телебачення. Словник української мови: в 11 томах. Том 10. 1977. С. 480. 2023. URL: <http://sum.in.ua/s/telebachennja>

3. Про медіа. Закон України від 13 грудня 2022 р. № 2849-IX. Верховна рада України. 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>

4. Галунько В., Стеценко С., Берлач А., Буханевич О., Ситников О. та ін. Адміністративне право та адміністративний процес України в умовах воєнного стану: колективна монографія / за заг. ред. В. Фелика, В. Курила. Київ: «Видавництво Людмила», 2023. 704 с.

5. Щодо реалізації єдиної інформаційної політики в умовах воєнного стану. Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 р. Введено в дію Указом Президента України від 19 березня 2022 р. №152. Офіційне інтернет-представництво Президента України Володимира Зеленського. 2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1522022-41761>

6. Проект стратегії діяльності Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення. Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення. 2023. URL: <https://webportal.nrada.gov.ua/category/strategiya-diyalnosti/page/2/>

¹ Проект стратегії діяльності Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення. Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення. 2023. <https://webportal.nrada.gov.ua/category/strategiya-diyalnosti/page/2/>